

MASAL VE DESTANLARIMIZ SEÇMELİ DERSİ HAFTALIK KONU ÖZETİ VE ETKİNLİKLERİ

Kazanım : SMVD.1. 2. Masallara dünya ve Türk edebiyatından örnekler verir.

Süre :40+40 dakika

Hazırlayan: Ahmet TEKTAŞ (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)

Masal Nedir -1:

Genellikle halkın yarattığı, ağızdan ağıza, kuşaktan kuşağa sürüp gelen, çoğunlukla olağanüstü durum ve olayları yine olağanüstü kahramanlara bağlayarak anlatan halk hikâyelerine **masal** denir.

Masal Nedir -2:

Bilinmeyen bir yerde ve zaman içinde geçen durumdaki olayların anlatılmasının söz konusu durumda olduğu yazın türüne masal denir. Masalların yazılmasındaki amaç ise çocuklara öğüt vermektir. Bu bakımdan da sözlü edebiyat geleneğinin çok önemli bir parçası olarak varlık gösterirler.

Masal, sözlü edebiyat geleneğinin bir parçası olup Türk kültüründe ve edebiyatında oldukça önemli bir yer tutmaktadır.

Masalın Özellikleri Nelerdir?

- 1) Anlatılan olayların gerçek olduğu yönünde herhangi bir inandırma kaygısı bulunmaz.
- 2) Düz yazı biçiminde oluşturulur.
- 3) Büyülü ve düşsel bir dünya oluşturulur, böylece okuyucu yahut dinleyici bu dünyanın içine çekilir.
- 4) Olayların sonunda yerini alan dilek bölümünde ise tekerlemeler vasıtasıyla iyi dilekler yansıtılır. Bu tekerlemeler kalıplaşmış sözlerden meydana gelir.
- 5) Yer kavramı belirsiz bir biçimde okuyucuya aktarılır. Olayların gerçekleştiği yerler “ padişahlar ülkesi, kaf dağının ardındaki ülke, ” gibi belirsiz yerlerden meydana gelir.
- 6) Zaman kavramı da mekân gibi belirsiz bir nitelik barındırır. Olaylar geçmiş bir zamanda içinde gerçekleşmiştir ve zamanla alakalı olarak “evvel zaman içinde, kabul saman içinde” biçiminde tanımlamalar yapılır.
- 7) Masallardaki kahramanlar genellikle insanlardan oluşuyor olsa da cin, peri, dev, cadı gibi olağanüstü özellikler sergileyen insan dışı kişilerde bulunmaktadır.
- 8) Olayların anlatımında sıklıkla duyulan geçmiş zaman kipi olarak kullanılan “-miş” veya geniş zaman kipi “-r” kullanılır.
- 9) Masallar döşeme olarak tabir edilen bir tekerlemeyle başlar. Tekerlemeler vasıtasıyla hem gerçeklik algısı ortadan kaldırılır hem de dinleyicinin dikkati çekilir.
- 10) Her insanı alakadar eden iyilik-kötülük, güzellik-çirkinlik, doğruluk-haksızlık ve yardımseverlik gibi evrensel konular işlenir. Bu doğrultuda milli ve dini motiflere masallarda kesinlikle yer verilmez.
- 11) Masalların eğitici bir yönün varlığı söz konusudur. Maksat insanlara ve özellikle de çocuklara ders ve öğüt vermektir.
- 12) Olay anlatan metinlerde olduğu şekliyle öyküleyici anlatım ve betimleyici anlatım kullanımı söz konusudur.
- 13) Çoğunlukla mutlu bir sonla biter ve masallarda iyiler her zaman kazanır. Bunun beraberinde çocuklara iyilerin her daim mutluluğa kavuşacağı ifade edilmek istenir.
- 14) Masallarda geçen olaylar döşeme, serim, düğüm, çözüm ve dilek olmak üzere beş farklı bölüm aracılığıyla dinleyiciye aktarılır.

Masal Örnekleri ve Kahramanları

- Uyuyan Güzel,
- Pamuk Prenses ve 7 Cüceler,
- Bremen Mızıkçıları ve Tilki ile Karga masallarıdır.

Uyuyan güzel masalının kahramanları: ; Bir kral, bir prenses, prens ve kötü kalpli bir peridir.

Pamuk prenses masalının kahramanları: Bir prenses, bir prens, kötü kalpli bir kraliçe, bir avcı ve yedi cücelerdir.

Tilki ile Karga masalının kahramanları: Bir karga ile bir tilkidir.

Bremen Mızıkacıları masalının kahramanları: Bir eşek, bir kedi, bir köpek, ve bir horozdur.

MASAL ÖRNEKLERİ

- ✓ Üç Oğlan.
- ✓ Öksüz Kız.
- ✓ Tembel Çocuk İle Padişah Kızı
- ✓ Üç Haylaz Masalı
- ✓ Kurnaz Kurt Masalı
- ✓ Korkak Adam ve Devler.
- ✓ Mitişik Kız.
- ✓ Keloğlan ve Altın Bülbül Masalı

DÜNYANIN EN ÇOK SEVİLEN MASALLARI

- ✓ 1 Heidi.
- ✓ 2 Çizmeli Kedi.
- ✓ 3 Hansel ve Gretel.
- ✓ 4 Kibritçi Kız.
- ✓ 5 Rapunzel.
- ✓ 6 Pinokyo.
- ✓ 7 Ali baba ve Kırk Haramiler.
- ✓ 8 Çirkin Ördek Yavrusu.

Kaynak: sosyalbilimciler.com, kulturportali.gov.tr, ders kitapları ve internetten derlenmiştir.

ETKİNLİK ZAMANI

BİLGE İLE KÖPEK

Bir bilge, bir göletin başında oturmaktadır. Susuzluktan kırılan bir köpeğin devamlı olarak gölete kadar gelip, tam su içecekken kaçması dikkatini çeker. Dikkatle izler olayı. Köpek susamıştır ama gölete geldiğinde sudaki yansımasını görüp korkmaktadır. Bu yüzden de suyu içmeden kaçmaktadır. Sonunda köpek susuzluğa dayanamayıp kendini gölete atar ve kendi yansımasını görmediği için suyu içer. O anda bilge düşünür:

- Benim bundan öğrendiğim şu oldu, der.

- Bir insanın istekleri ile arasındaki engel, çoğu zaman kendi içinde büyüttüğü korkulardır. Kendi içinde büyüttüğü engellerdir. İnsan bunu aşarsa, istediklerini elde edebilir.

Ama biraz daha düşününce aslında gerçek öğrendiği şeyin bundan farklı olduğunu görür. Asıl öğrendiği şey, insanın bir bilge bile olsa bir köpekten öğrenebileceği bilginin var olduğudur.

Bu yüzden ne varsa paylaş, senden de öğrenilecek bir şeyler vardır diğer insanlar için...

Her insanın bir hikâyesi ve söyleyecek bir sözü mutlaka vardır.

S-1) Yukarıdaki masalda bilge insana ders veren nedir?

.....
.....
.....

S-2) Siz çocuklar, bu masaldan ne çıkarmalısınız?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

S-3) Sizin de söyleyecek bir sözünüz vardır. Ne demek istersiniz? (Size ait düşündürücü bir söz yazabilirsiniz.)

.....
.....
.....
.....
.....
.....